

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 580/2022-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa súdneho exekútora [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Martina Hopferová, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 16Er/223/2003-42 z 26. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou, prijatou ústavným súdom na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 580/2022 z 27. októbra 2022, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16Er/223/2003-42 z 26. apríla 2022. Navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu finančné zadost'učinenie, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako súdny exekútor vykonával exekúciu oprávneného Slovenskej republiky – Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, na vymożenie 132,78 eur s príslušenstvom na základe rozhodnutia Okresného riaditeľstva Policajného zboru ODI

Michalovce č. k. ORP-1-561/DO-1/2000 zo 6. októbra 2000 proti povinnej [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie a výzvu na úhradu trov starej exekúcie 17. februára 2020. Oprávnený podal proti tomuto upovedomeniu námietky, o ktorých rozhodol okresný súd obsadený vyšším súdnym úradníkom uznesením č. k. 16Er/223/2003 z 29. mája 2020 tak, že im vyhovel a upovedomenie o zastavení starej exekúcie zo 17. februára 2020 zrušil s odôvodnením, že právo priznané exekučným titulom zaniklo uplynutím času 6. januára 2004, teda skôr ako rozhodná doba podľa § 3 ods. 1 zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej aj „zákon o ukončení niektorých exekučných konaní“ alebo „zákon č. 233/2019 Z. z.“).

3. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený sudcom uznesením č. k. 16Er/223/2003 z 25. januára 2022 tak, že sťažnosť zamietol. Z odôvodnenia vyplýva, že súdny exekútor nebol oprávnený vydať upovedomenie o zastavení starej exekúcie, pretože preklúzia vymáhaného práva nastala skôr ako rozhodná doba podľa zákona o ukončení niektorých exekučných konaní. Súdny exekútor v zmysle § 57 ods. 4 Exekučného poriadku v okamihu zistenia skutočnosti, že vymáhaný exekučný titul je prekludovaný, bol povinný podať návrh na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku, preto súd zrušil vydané upovedomenie o zastavení starej exekúcie a za primárny dôvod zastavenia exekúcie považoval preklúziu vymáhaného práva.

4. Okresný súd napadnutým uznesením z 26. apríla 2022 exekúciu zastavil a sťažovateľovi nepriznal trovy exekúcie v súlade s § 243j Exekučného poriadku, odôvodňujúc to tým, že sťažovateľ ako exekútor nepostupoval v exekúcii v súlade so zákonom, keďže nekonal hospodárne a bez zbytočných prieťahov a zároveň nepodal návrh na zastavenie podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Proti výroku o zastavení je prípustné odvolanie, ale súdny exekútor nie je v tejto časti účastníkom konania, z uvedeného dôvodu nie je na podanie odvolania oprávnený a proti druhému výroku o nepriznaní trov exekúcie podanie odvolania nie je prípustné. Napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť vo vzťahu k I. výroku 31. mája 2022 a vo vzťahu k II. výroku 13. mája 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti prezentuje jednotlivé okruhy svojich námietok, ktoré z obsahového hľadiska spolu súvisia.

4.1. Prvý okruh sťažnostnej argumentácie sa týka porušenia práva na spravodlivý proces napadnutým rozhodnutím okresného súdu. Sťažovateľove námietky možno rozdeliť na tie, ktoré smerujú proti postupu a napadnutým rozhodnutiam súdom, a na tie, ktoré smerujú proti správaniu sa oprávneného v exekučnom konaní.

a) Sťažovateľ poukazuje na to, že prijatím napadnutého rozhodnutia sa odklonil od cieľa a účelu zákona o ukončení niektorých exekučných konaní, čo predstavuje rozpor s cieľom a účelom zefektívnenia exekučných konaní. Zdôrazňuje, že prax súdov je presne opačná. Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu tvrdí, že sú arbitrárne, vychádzajúce z nesprávneho právneho posúdenia. Konanie vykazuje vady, ktoré majú za následok zásah do ústavou garantovaných práv. Poukazuje na odklon od rámca ústavnoprávneho výkladu, najmä v súvislosti s okolnosťami, ktoré

sa viažu na ukončenie exekučného konania, zdôrazňujúc, že sťažovateľ si splnil svoje povinnosti, v súlade so zákonom o ukončení niektorých exekučných konaní zákonne vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie (keďže sa stará exekúcia zastavila *ex lege*), okresný súd ho nezákonne zrušil (keďže „zrušil zastavenie exekúcie zo zákona“) a rozhodol o zastavení exekúcie na podklade preklúzie nároku oprávneného (založil nový dôvod ukončenia exekučného konania „preklúzia práva oprávneného“), ale nerozhodol o tom, že trovy exekúcie má znášať oprávnený, ako je to v súlade so zákonom, a nepriznal súdnemu exekútorovi žiadne trovy tým, že v konaní exekučného súdu došlo k porušeniu zásady dvojinštančnosti ako základnej zásady civilného procesu. Rozhodnutie sudcu týkajúce sa nepriznania nároku na náhradu trov exekúcie malo za následok odňatie možnosti podať opravný prostriedok.

b) Sťažovateľ dáva do protikladu „liknavý“ prístup oprávneného (ktorý čakal s podaním návrhu na vykonanie exekúcie do poslednej chvíle) s riadnym prístupom sťažovateľa, ktorý pred vydaním exekúcie, ako aj potom vykonával úkony smerujúce k zisteniu majetku povinného a k vymoženiu dlžnej sumy. Sťažovateľ v tomto kontexte akcentuje neakceptovateľnosť toho, aby následky nedbalého konania oprávneného spôsobili, že sťažovateľovi nebude priznaná náhrada trov exekúcie.

4.2. Ďalší okruh sťažnostnej argumentácie sa týka porušenia práva vlastníť majetok. Sťažovateľ, poukazujúc na nesprávny, nezákonný, ale najmä nehospodárny postup súdu (súd dvakrát zastavil jedno exekučné konanie), tvrdí, že rozhodnutie súdu malo preňho neakceptovateľné následky. Popisuje, že exekútor musí byť poverený súdom, aby mohol reálne pristúpiť k exekvovaniu majetku, teda nestačí len návrh na vykonanie exekúcie. Exekútor je síce príslušníkom slobodného povolania, ale nemôže si selektovať „zaujímavé“ prípady (ako je to v prípade „bežného“ podnikateľského subjektu), musí prijať každý návrh bez ohľadu na budúci výsledok. Nemôže odmietnuť návrh s tým, že sa blíži koniec prekluzívnej lehoty. Sťažovateľ zdôrazňuje, že súdny exekútor má vždy nárok na úhradu trov exekúcie. Nie je totiž zřejmé, prečo by mal všetky náklady vynaložené v súlade so zákonom a účelne, ktoré počas exekúcie vznikli, znášať exekútor, keď iba konal svoju zákonom ustanovenú povinnosť.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd sa vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu z 26. apríla 2022, doručenom ústavnému súdu 29. novembra 2022, k priebehu exekučného konania, ktorý je zřejmý z obsahu ústavnej sťažnosti, nevyjadril.

7. Následne uvádza, že pri rozhodovaní o zastavení exekúcie vychádzal z § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku a pri rozhodovaní o trovách exekúcie z § 200 ods. 5 v nadväznosti na § 243j Exekučného poriadku. Podľa § 243j Exekučného poriadku v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017, ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 v znení účinnom do 31. marca 2017. Z priebehu exekučného konania je preukázané, že sťažovateľ porušil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z § 57 ods. 4 Exekučného

poriadku, keď exekučnému súdu nepredložil po prekludovaní vymáhaného nároku vec na zastavenie exekúcie. Podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017 exekútor je povinný predložiť vec súdu bezodkladne po tom, ako nadobudne pochybnosti alebo zistí, že sú dôvody na zastavenie exekúcie alebo čiastočné zastavenie exekúcie. Z citácie právnej normy teda vyplývala pre sťažovateľa povinnosť a nie možnosť bezodkladne predložiť súdu po uplynutí prekluzívnej lehoty vec na zastavenie exekúcie, a to najneskôr po 1. júni 2010. Z tohto pohľadu nie je možné súdu vyčítať, že pri rozhodovaní o trovách súdneho exekútora postupoval podľa § 243j Exekučného poriadku. Podľa názoru súdu ak súd rozhodol o trovách exekúcie v súlade so zákonom, nemohol porušiť sťažovateľom namietané ústavné ani iné práva. K rozhodovaniu o trovách exekúcie okresný súd ďalej uvádza, že z dostupných rozhodnutí vyplýva, že trovy exekúcie mu neboli priznávané ani v prípadoch, ak súd rozhodoval o zastavení exekúcie pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z., pokiaľ dôvodom na zastavenie exekúcie bola prekludovaná pohľadávka vyplývajúca z exekučného titulu, ktorými boli rozhodnutia o dopravných priestupkoch.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

8. Zúčastnená osoba, ktorou bolo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, nevyužila svoje právo vyjadriť sa k prijatej ústavnej sťažnosti.

III.3. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ v rámci svojej repliky reagoval na vyjadrenie okresného súdu, a zotrval na dôvodnosti podanej ústavnej sťažnosti.

III.4. Ústne pojednávanie:

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd napadnutým uznesením neprípustným spôsobom a na základe ústavne neakceptovateľných právnych záverov zasiahol do jeho základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces. Zároveň v dôsledku toho malo dôjsť aj do ústavne neudržateľného zásahu do jeho práv majetkovej povahy podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

12. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento

článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

13. V posudzovanej veci sa sporným stala aplikácia správneho právneho predpisu pri existencii dôvodov na zastavenie exekúcie, keď na jednej strane sťažovateľ argumentuje v prospech použitia osobitného zákona č. 233/2019 Z. z. a na druhej strane okresný súd založil napadnuté uznesenie na potrebe vydať rozhodnutie o zastavení exekúcie podľa Exekučného poriadku. Vyriešenie tohto problému nadobúda podľa názoru sťažovateľa ústavný rozmer, pretože od odpovede na túto otázku je priamo závislý právny režim náhrady trov exekúcie, v súvislosti s ktorým namieta porušenie svojich práv.

14. Pre posúdenie ústavnej sťažnosti je potrebné v prvom rade poukázať na zmysel a účel prijatia zákona č. 233/2019 Z. z., ktorým bolo riešiť neúnosnú situáciu na exekučných súdoch, kde sa v státisícoch exekučných konaní dlhodobo neúspešne viedla exekúcia proti povinným a v konečnom dôsledku tento stav vyúsťoval až do kolízie s princípom právnej istoty subjektov exekučného konania. Zákonodarca túto situáciu neriešil novelou Exekučného poriadku, ale samostatným zákonom, ktorým zaviedol okrem iného aj pojem stará exekúcia. V zmysle tohto osobitného zákona má súdny exekútor za splnenia zákonných predpokladov povinnosť oznámiť oprávneným vo svojom upovedomení, že *ex lege* došlo k zastaveniu týchto starých exekúcií. V rámci svojho včasného upovedomenia má súdny exekútor možnosť si uplatniť u oprávneného tzv. paušálne trovы zastavenej exekúcie v presne stanovenej výške. Zákon č. 233/2019 Z. z. je teda vo vzťahu k Exekučnému poriadku úpravou *lex specialis*, ktorá osobitne upravuje tam stanovené situácie, a to tak vo vzťahu k ďalšiemu trvaniu exekučného konania, ako aj vo vzťahu k otázke náhrady trov exekútora, ktorú rieši v porovnaní s exekučným poriadkom osobitným spôsobom.

15. V danej exekučnej veci išlo o tzv. starú exekúciu v zmysle jej zákonnej definície (§ 1 ods. 2), čo indikovalo aplikáciu zákona č. 233/2019 Z. z. Okolnosťou majúcou za následok zastavenie exekúcie priamo zo zákona malo byť uplynutie rozhodnej doby, teda doby 5 rokov od doručenia prvotného poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi. Sťažovateľ, riadiac sa právnou úpravou, preto vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie. Exekučný súd s vydaním upovedomenia o zastavení exekúcie nesúhlasil, pretože podľa jeho názoru došlo k zániku práva (preklúzii) skôr než k uplynutiu rozhodnej doby, a preto mala byť exekúcia zastavená podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017.

16. O zhodných ústavných sťažnostiach sťažovateľa (čo sa týka rozsahu a dôvodov) rozhodli jednotlivé senáty ústavného súdu na základe odlišných právnych záverov, čo vyústilo do zjednotenia právnych názorov v pléne ústavného súdu podľa § 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Plénum ústavného súdu v uznesení č. k. PLz. ÚS 1/2023 z 25. januára 2023 uviedlo, že preklúzia sama osebe na rozdiel od skutočností podľa zákona č. 233/2019 Z. z. nespôsobuje zastavenie exekúcie. Na skončenie exekúcie podľa Exekučného poriadku sa vyžaduje uznesenie súdu o jej zastavení. Inak povedané, exekúcia sa nezastavuje priamo vznikom dôvodu na zastavenie, teda zo zákona, ako tomu je podľa zákona č. 233/2019 Z. z., ale až rozhodnutím súdu. Do účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. však vo veci sťažovateľa nebolo o zastavení exekúcie rozhodnuté. Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z. už exekučný súd preto nemohol zastaviť exekúciu podľa Exekučného poriadku a mal aplikovať len pravidlá osobitných ustanovení zákona č. 233/2019 Z. z. Opačný právny názor je popretím účelu a zmyslu zákona č. 233/2019 Z. z.

ako osobitného, pre tento prípad (zlyhania exekučného systému) prijatého zákona. V konaní o námietkach oprávneného proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie je úlohou exekučného súdu skúmať iba to, či v súlade s týmto zákonom došlo k zastaveniu starej exekúcie zo zákona, a nie to, či bol skôr daný dôvod na jej zastavenie podľa Exekučného poriadku. Na takúto úvahu nie je v zákone č. 233/2019 Z. z. žiaden normatívny základ.

17. S ohľadom na uvedené plénum ústavného súdu konštatovalo, že „*I. Právny názor, podľa ktorého dôvodom zrušenia upovedomenia o zastavení starej exekúcie na námietky oprávneného podľa § 7 zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov je to, že už pred účinnosťou tohto zákona bol daný dôvod na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, nie je správny.*

II. Samotné zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie však nie je porušením základných práv súdneho exekútora na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

18. V tejto súvislosti zdôraznilo, že právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu všeobecného súdu je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávných princípov, teda či v rozhodnutí boli chránené základné práva sťažovateľa. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o ústavnej sťažnosti nie je pokračovaním konania na všeobecných súdoch (I. ÚS 140/2017).

19. Keďže uznesením pléna ústavného súdu sú viazané jednotlivé senáty pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach (§ 13 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd naň v podrobnostiach odkazuje a s poukazom na v ňom uvedené závery ústavnej sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu okresného súdu z 26. apríla 2022 nevyhovelo (§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde).

20. Plénum ústavného súdu sa zaoberalo i otázkou náhrady trov exekúcie, o ktorú sťažovateľovi primárne išlo, keď uviedlo, že vecou sťažovateľa ako osobitného subjektu zúčastneného na exekučnom konaní nie je to, či sa exekúcia zastaví, dôvod jej zastavenia alebo to, či sa v nej bude pokračovať. Jeho vecou z pohľadu ústavného je to, aby mu za jeho exekučnú činnosť bola priznaná primeraná odmena a náhrady. I zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie nevylučuje to, aby bola sťažovateľovi pri zastavení exekúcie z dôvodu podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku priznaná podľa § 203 Exekučného poriadku odmena a náhrady, a to aj proti bonitnému oprávnenému v sume, ktorá bude vyššia ako paušálna náhrada vo výške 35 eur priznaná podľa zákona č. 233/2019 Z. z. Na tom nemení nič ani § 243j Exekučného poriadku, podľa ktorého v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017 ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku.

21. To bol aj prípad sťažovateľa v práve prejednáwanej veci, keď okresný súd uznesením z 26. apríla 2022 zastavil exekúciu a sťažovateľovi nepriznal trovy exekúcie z dôvodu, že pri jej výkone nepostupoval v zmysle ustanovení Exekučného poriadku. S ohľadom na závery pléna považuje ústavný súd spôsob, akým okresný súd pristúpil k riešeniu otázky trov exekúcie, keď za daných okolností aplikoval § 243j Exekučného poriadku, za ústavne udržateľný.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu